

OPDRACHT 1 Oriëntatie

Jullie gaan een speciale Nieuwsbegriples doen over het thema 'nieuws'.

1. Bekijk de woorden in het onderstaande schema. Deze woorden hebben te maken met het onderwerp en komen voor in de teksten die je gaat lezen. Welke woorden ken je al (goed), welke nog niet (echt)?

WOORDEN SCHATTEN	<i>Dit woord zegt me niks; ik heb het nog nooit gezien of gehoord.</i>	<i>Ik ben dit woord wel eens tegengekomen, maar weet niet wat het betekent.</i>	<i>Ik weet ongeveer wat dit woord betekent, maar kan nog wel wat uitleg gebruiken.</i>	<i>Ik ken dit woord en kan de betekenis uitleggen aan anderen of een voorbeeld geven (in de context van het thema nieuws).</i>
Hoe goed ken je de woorden hieronder? Denk erover na en zet een vinkje (✓) in de passende kolom.	??	? ☹️	😊 😊	😊 👍
edutainment				
opiniërend				
de nieuwsgaring				
hoor en wederhoor				
duiden				
de controverser				
personaliseren				
de filterbubbel				
de rectificatie				

2. Bespreek in jullie tweetal of groepje de volgende vragen:
 - *Wat is volgens jou 'nieuws'? of Wanneer is iets 'nieuws'?*
 - *Is nieuws belangrijk? Waarom wel of niet?*
 - *Heb je zelf interesse in nieuws? In wat voor nieuws wel en niet?*
3. Er zijn bij deze les meerdere leesteksten: een 'basistekst' en 'verdiepingsteksten' over twee verschillende onderwerpen.
 - a) Oriënteer je op de basistekst (lees het inleidende kader, de kopjes en opvallende woorden). Welke informatie krijg je in deze tekst?
 - b) Oriënteer je ook op de andere teksten. Wat zijn de twee verdiepingsonderwerpen A en B?
Onderwerp A = Onderwerp B =
 - c) Over welk onderwerp weet je (denk je) al het meest? onderwerp **A / B**
 - d) Van welk onderwerp wil je de tekst(en) graag lezen? Waarom? onderwerp **A / B**
4. Lees nu eerst de 'basistekst'. Bespreek na afloop kort of jullie de tekst begrijpen en help elkaar zo nodig om zaken te verduidelijken.
 - Welke informatie in deze tekst was nieuw voor je? Noem ieder twee dingen.
 - Welke van de begrippen hierboven komen al aan bod in de basistekst? Kun je de betekenis daarvan nu omschrijven?

OPDRACHT 2 Je verdiepen in een deelthema en elkaar informeren

1. Jullie gaan de andere teksten verdelen: ieder van jullie leest óf de (langere) tekst over nepnieuws óf de twee teksten over de filterbubbel. Bepaal wie welke teksten gaat lezen.
2. Na afloop is het de bedoeling dat je de ander informeert over 'jouw' verdiepingsthema en de inhoud van de door jou gelezen tekst(en) beknopt samenvat. Onderstaande kaders kunnen jullie gebruiken voor het maken van een goede samenvatting. Lees van tevoren het kader bij het thema waarover jij gaat lezen, dan weet je tijdens het lezen waar je (in elk geval) op moet letten. **Tip** Vul het kader eventueel (deels) al lezende in.

Thema: filterbubbel

Met de term filterbubbel bedoelt men het verschijnsel dat ...

Bijvoorbeeld: ... (noem voorbeelden uit de teksten, of uit je eigen ervaring als je die hebt)

Dit verschijnsel zou worden veroorzaakt doordat ...

Maar volgens wetenschappers en communicatiedeskundigen zijn filterbubbels niet alleen een probleem van sociale media. Uit onderzoek blijkt namelijk dat...

(Het is dus vooral zo dat ...)

Thema: nepnieuws

'Nepnieuws' wordt niet veroorzaakt door internet en social media (het bestond vroeger ook al), maar internet en social media hebben er wel voor gezorgd dat ...

Nepnieuwsberichten hebben vaak de volgende kenmerken: ...

Wetenschappers hebben het meestal niet over nepnieuws maar over '.....'
uit onderzoek blijkt dat nepnieuws lastig te bestrijden is. Dat komt o.a. door de volgende psychologische processen:

(vandaar dat voor nepnieuwsverspreiding geldt: 'voorkomen is beter dan genezen'.)
Een speciale vorm van misinformatie is 'falsebalanced berichtgeving'. Daarmee wordt bedoeld dat ... (Gebruik in je mondelinge uitleg ook het voorbeeld van het inventiesdebat.)

Om nepnieuws tegen te gaan, is het belangrijk dat journalisten ...

Als nieuwsconsument kun je zelf ook iets doen, namelijk...

- Lees nu de teksten over 'jouw' onderwerp.
Uitgelezen? Maak je samenvatting (af). **Tip** Wissel eventueel eerst je samenvatting uit met iemand die *dezelfde teksten* gelezen heeft.
- Licht elkaar in over de verschillende thema's. Gebruik jullie 'sprekkader'.
- Beantwoord gezamenlijk de volgende vragen.

Vragen over het thema na het lezen van alle teksten:

- In de 'basistekst' wordt (onder het kopje 'Internet en sociale media') gezegd dat *de komst van internet, smartphones en sociale media 'de informerende en controlerende rol van de media onder druk zetten*. Waarom is dit zo? Ofwel: Wat moeten media doen om hun informerende en controlerende taak te vervullen en waarom is dat nu lastiger?
- Zowel nepnieuws als filterbubbels worden gezien als een (mogelijke) *bedreiging voor de democratie*. Op welke manier kunnen deze zaken een democratie in gevaar brengen?
- Bedenk samen: welke redenen kunnen mensen of organisaties hebben om nepnieuws te verspreiden? **Tip**: Kijk ook in de tekst over nepnieuws welke **zorgen** daarover zijn. Noteer de redenen:

OPDRACHT 3 Werken aan je woordenschat

In de teksten staan best veel lastige woorden. Zoals de **gearceerde woorden**.

Kies ieder twee tot vier gearceerde woorden uit en maak bij elk woord een **woordvierkant**

>> zie het format hieronder. Misschien krijg je een werkblad van de docent met vierkanten, zo niet dan kun je ze gemakkelijk zelf tekenen.

Woordvierkanten

Schrijf het woord in de 'balk' in het midden. Vul daarna de vier vakken eromheen in.

<p>De betekenis:</p> <p> Waar zag of hoorde je dit woord? De Nieuwsbegriples over 'nieuws'</p> <p>(Andere) situaties waarin je dit woord gebruikt:</p>	<p>De zin waarin je het woord tegenkwam:</p> <p>Nog meer zinnen met het woord: Bedenk of zoek er minstens één.</p>
<p>.....</p>	
<p> Plaatje/Tekening:</p>	<p>Iets anders: Bijvoorbeeld het woord in een andere taal of woorden die ermee te maken hebben (synoniem, tegenstelling, afleiding)</p>

OPDRACHT 4 Kijken naar nepnieuws

In de tekst over het deelthema nepnieuws stond onder meer dat Facebook tegenwoordig samenwerkt met feitencheckers om nepnieuws tegen te gaan. Hoe gaat dat in z'n werk?

Facebook heeft een meldknop ingevoerd waarmee mensen kunnen aangeven dat zij de echtheid van een bericht betwijfelen. Berichten waarbij dat gebeurt worden doorgestuurd naar NU.nl en naar de Universiteit Leiden, waar de opleiding journalistiek de site NieuwsCheckers.nl beheert. Als uit onderzoek van de feitencheckers blijkt dat het bericht niet klopt, wordt het aangemerkt als 'in twijfel getrokken'. Deze berichten kunnen op Facebook nog wel worden gedeeld, maar wanneer een gebruiker dit wil doen krijgt hij of zij een waarschuwing zoals die hiernaast in beeld.

- Hieronder zie je drie nieuwtjes die gecheckt zijn door NieuwsCheckers.nl en nep bleken.
 - Bekijk de berichten. Zie jij meteen dat het om nepnieuws gaat? Zo ja, waaraan dan?
 - Welk doel zou de verspreider van dit bericht kunnen hebben?

1 ACTIE: WIN GRATIS WINKELTIJD BIJ ACTION

Wel/niet makkelijk herkenbaar als nepnieuws. Reden:

(Mogelijk) Doel verspreider:

WTF+?! VROUW VAN 98 JAAR BEVALT VAN EEN GEZONDE BABY

26 juli

Het moet niet gekker worden. Dacht je dat je na je 40e geen kinderen meer kan krijgen? Deze mevrouw bewijst heel duidelijk het tegendeel.

In het Engelse graafschap Cuttingham is een 98 jarige vrouw bevallen van een gezonde baby. De vrouw had een stille relatie met de 27 jarige kapelaan van het dorp.

Voorafgaand aan de bevalling heeft de 98 jarige haar keuze om zwanger te worden toegelicht. In een interview met haar zegt zij dat ze de consternatie begrijpt, die is ontstaan na het bekend worden van haar zwangerschap.

"Ik aanvaard de consequenties", aldus de 98-jarige. "Maar mijn kinderwens gaat zo diep, dat ik dit er allemaal voor over heb. Niemand weet van tevoren hoe oud hij of zij wordt. Ik hoop dat mijn dochter en ik nog heel lang van elkaar kunnen genieten."

Bron: dagelijks.nu

2 98-JARIGE VROUW KRIJGT KIND

Wel/niet makkelijk herkenbaar als nepnieuws.

Reden:

(Mogelijk) Doel verspreider:

Wel/niet makkelijk herkenbaar als nepnieuws. Reden:

(Mogelijk) Doel verspreider:

3 ASIELZOEKERS MISHANDELEN HOND

LEESR
December 2, 2016 · €

Deze 3 ASIELZOEKERS stalen deze pup, stopten hem vol drugs, en braken zijn benen. Daarna lieten ze hem liggen voor een zekere DOOD!

2. Ga naar de website www.nieuwscheckers.nl en zoek daar elk bericht op. Lees de toelichting van de factcheckers: Wat zit er achter deze 'hoax'? En hoe zijn zij te werk gegaan? Kun je nog redenen om nepnieuws te verspreiden toevoegen aan jullie lijstje bij opdr. 2?
3. a) Het bericht over de 98-jarige vrouw met een baby verscheen volgens de Nieuwscheckers op verschillende nepnieuwssites en **clickbaitsites**. Weten jullie wat dat zijn? Zo nee, lees onderstaande uitleg.

Clickbait (letterlijk: 'klikaas') is het gebruik van een misleidende, sensationele titel van een artikel, video, etc., in een poging om de lezer tot een "klik" te verleiden en zo meer inkomsten uit internetreclame te genereren. Om de nieuwsgierigheid van de lezer te wekken worden veelbelovende koppen gebruikt als *Wat er toen gebeurde zal u versteld doen staan!*, of worden artikelen versimpeld tot lijsten ('listicles'), zoals: *32 foto's die je gezien móet hebben voor je dood!* of *De 12 meest beschamende dronkenmans sms'jes*. De website BuzzFeed wordt vaak het schoolvoorbeeld van een clickbaitsite genoemd.

Bron: Wikipedia (<https://nl.wikipedia.org/wiki/Clickbait>)

- b) Kijk naar de bron onder het bericht over de 98-jarige vrouw. Ga naar deze site en bekijk de koppen en berichten. Welke kenmerken van een clickbaitsite herken je?
- c) Welke andere 'nepinformatie' ken je, waarvan de naam een analogie met 'vissen vangen' heeft?

4. Ken je misschien de site De Speld (www.speld.nl)?
Op die site staan berichten als dat hieronder en hiernaast.

DE SPELD

- a) Bekijk en lees de berichten. Is dit nepnieuws of niet?
- b) Neem ook een kijkje op deze site. Waaraan zie je dat dit géén clickbaitsite is?
- c) Wat is het doel van deze site, denk je?
- d) Zou je dit 'edutainment' noemen? Waarom wel of niet?

Tip: Vind je dit soort sites leuk? Op 'de Hoaxwijzer', een site met veel informatie over nepnieuws in allerlei soorten en maten, vind je o.a. een lijst met allerlei Nederlandse en Vlaamse satirische nieuwssites.

Dolgelukkige fan vangt auto Max Verstappen na gewonnen Grand Prix

30 oktober 2017 door [Jaap van de Venis](#)

Edward van Krimpen kan zijn geluk niet op. Nadat de Max Verstappen-fan zijn idool in Mexico zag winnen, was hij er als de kippen bij om de Red Bull wagen te vangen toen Verstappen deze het publiek in gooide. "Ik kon hem nog net voor een klein jochie weggrissen. Misschien niet heel chic, maar ik móest dat ding gewoon hebben", vertelt de zielsgelukkige fan.

"Ik wist dat ik snel positie moest gaan kiezen bij het podium. Het is traditie dat de winnaar van de Grand Prix zijn auto het publiek in gooit, dus ik ben meteen als een gek daarheen gerend om een goede plek te bemachtigen", vervolgt Van Krimpen.

De geluksvogel gaat het kleinood goed bewaren: "Wel jammer dat Max hem niet heeft gesigneerd, maar hij gaat zeker een mooi plekje aan de muur krijgen."

Start-up verandert straatbeeld met fris nieuw idee: de deeltelefoon

Hippe glazen hokjes maken bellen toegankelijk.

21 oktober 2017 door [Peter Buurman](#) en [Sake van der Wall](#)

Je hebt ze de afgelopen tijd misschien wel zien staan op de hoek van de straat: felgroene hokjes met twee glazen deuren. Nog niet iedereen had meteen door waarvoor de hokjes dienden, maar het blijkt nu het werk van een handige innovatieve start-up: KPN. Zij introduceren hun nieuwe concept: de deeltelefoon.

Maximo Ibarra, die KPN-telecom begon met een paar aandeelhouders op een zolderkamer, legt uit hoe ze op het idee kwamen: “We liepen over straat en toen hadden we zin om te bellen, maar we hadden geen telefoon. Toen dachten we: zou het niet superhandig zijn als er hier op straat een hokje zou staan met daarin een telefoon? Nou, daar zijn we toen meteen mee aan de slag gegaan.”

De jonge honden van KPN gebruikten vervolgens de zogenaamde guerilla-techniek om snel een groot marktaandeel te veroveren. Ze plaatsten in Amsterdam talloze groen-met-glazen cellen op straathoeken, met daarin een grote blauwe telefoon waarmee gebruikers tegen een kleine betaling (vanaf een kwartje) kunnen bellen.

Met de deeltelefoon maakt KPN bellen makkelijker, toegankelijker en milieuvriendelijker dan ooit: “Stel je eens voor: de hele wereld binnen handbereik, allemaal in een glazen hokje op straat.”

5. a) Soms gebruiken ‘serieuze’ nieuwsmedia ook vrij sensationele koppen boven berichten, Wat zou hiervan de reden kunnen zijn, denk je? Kijk eventueel ook nog even terug naar de informatie in de ‘basistekst’, met name onder het kopje ‘Nieuwsselectie en – presentatie’.

b) Welk ander kenmerk van clickbaitsites zie je ook regelmatig op de sites van ‘serieuze’ media?

6. In de tekst over nepnieuws stond dat het achteraf checken en rectificeren van nepnieuws niet altijd zal werken. Hebben jullie nog andere ideeën voor het tegengaan van nepnieuwsverspreiding door social media?

OPDRACHT 5 Klassenonderzoekje filterbubbels & nieuwsbronnen

In de teksten wordt meerdere keren stilgestaan bij het belang van het gebruiken van verschillende nieuws- of informatiebronnen.

- Hoe informeer jij jezelf over het nieuws en wat er in de samenleving gebeurt; via welke media doe je dat en welke nieuwsbronnen gebruik je allemaal? Noteer het in kolom 1 van het onderstaande schema.
- Jullie inventariseren de gebruikte nieuwsbronnen in de klas. Vul daarbij het schema verder in.

Mijn persoonlijke nieuwsbronnen	Nieuwsbronnen Top-5 van de klas	Voor mij onbekende bronnen & manieren van nieuws volgen

- Bespreek ook in de klas: Denk je dat je zelf in een **filterbubbel** zit? Waarom wel of niet?
- Uit het wetenschappelijk onderzoek naar filterbubbels blijkt dat het effect van sociale media op het ontstaan van filterbubbels erg meevalt. De Facebookgebruikers die meededen aan het Volkskrantexperiment zaten echter wél in heel verschillende 'bubbels'.
 - Waarom zijn deze twee conclusies / de twee teksten toch niet met elkaar in tegenspraak?
 - Wat deden de deelnemers aan het Volkskrantexperiment wel of juist niet, waardoor bij hen makkelijk een informatiebubbel kon ontstaan?
 - Het oorspronkelijke Volkskrantartikel was veel uitgebreider. Dat bevatte onder meer nog onderstaande informatie over reacties van de deelnemers na afloop.
Lees het stukje. Wat doen de vier om ervoor zorgen dat zij voortaan iets minder eenzijdig geïnformeerd worden / ook informatie ontvangen van buiten hun eigen bubbel?

Van Elst slaat de laatste tijd weleens een Volkskrant open. 'Ik heb vrienden van buitenlandse afkomst en vrienden die GroenLinks stemmen, die lezen deze krant.' Ajouaau heeft in het dagelijks leven wel veel contact met andersdenkenden. 'Ik werk ook met witte autochtone jongeren en snap soms best dat zij rechtse gedachten hebben.' Smits wil, om wat meer tegengeluid te krijgen, bewust ook andere media gaan volgen. 'Ik overweeg GeenStijl en Fox News te volgen op Facebook. Ik hoop dat ik het volhoud, want ik word er wel kriegel van.' Smits en Verhoef hebben inmiddels ook elkaar toegevoegd op Facebook.

- Kunnen jullie nog andere zaken bedenken? Bespreek en noteer er zo veel mogelijk!
Tip: kijk nog eens goed naar de resultaten en conclusies van het wetenschappelijk onderzoek.

Zie ook: www.bof.nl/2016/11/22/7-tips-om-uit-de-filterbubbel-te-breken/

